

בס"ד

לומדים להיות אנשים טובים

עולם שכולו טוב

פרשת בא

שבת שלום לכל עם ישראל היקרים.

כתוב בסוף פרשת בא "והיה לאות על ידכה (תפילין של יד) ולטוטפת בין עיניך (תפילין של ראש) כי בחוזק יד הוציאנו הוי"ה ממצרים". ויש לשאול מה קשר בין מצות התפילין לבין עניין של יציאת מצרים? צריך להבין שגלות מצרים היתה כי עם ישראל פגם בספירת הדעת כמבואר באריז"ל. ובשביל לתקן את הדעת נתן לנו המאציל באהבה את מצוות תפילין. איך זה קשור?

איך מצוות תפילין הופכת אותנו להיות אנשים טובים?

ידוע הדבר שכל דבר שנצרך ביותר לאדם הוא מצוי תדירי, לעומת הפחות נצרך שפחות מצוי. אם כן התפילין הוא דבר שמאוד נצרך, להלן נראה את הצורך:

נפש האדם מורכבת מעשר ספירות עשר כוחות. חכמה בינה דעת הנמצאים בראש האדם, חכמה באונה הימנית, בינה באונה השמאלית, דעת בגזע המוח. ואילו בלב האדם סוד הגוף, נמצאים ז' כוחות, ז' ספירות. חסד יד ימין, גבורה יד שמאל, תפארת גוף, נצח רגל ימין, הוד רגל שמאל, יסוד ברית קודש, המלכות עטרת היסוד. שז' כוחות האלה מהווים את המידות בנפש האדם.

הנה מצינו אנשים שלומדים להיות טובים, אבל התורה שלומדים נשארת בעולם השכל והמחשבה, ואינה יורדת ומחלחלת בלב ובנפש. כדוגמה לדבר אנו יכולים לראות אדם ששמע שיעור על אהבת ישראל, ולאחר שחזר לביתו הוא עדיין שונא יהודים. או אדם שמדבר רבות ונפלאות על לא לכעוס ועל גנות הכעס, ועדיין נראה אותו כועס על ימין ועל שמאל על כל דבר. מה כאן הבעיה? הנה התורה אומרת "וידעת היום והשבות אל לבבך". השלב הראשוני של התורה הוא "וידעת היום" סוד השכל והמוחין, והשלב השני הוא להוריד ללב את הידיעה הזו, כי אם לא, האדם יכול להיות בעל הרבה ידיעות שיכליות שלמד על מידות טובות וערכים, אך ליבו ומידותיו הנפשיות עדיין מטונפות בליכולך רוע הלב. על כן התורה מצווה אותנו להפנים ולהשיב ללב את ה"וידעת היום" סוד ידיעת השכל. כאן נכנסת סוד מצוות תפילין, בהתחלה האדם שם את התפילין של יד שכנגד הז' מידות תחתונות, ולכן כורכין ז' כירכות כנגד הז' מידות, אבל עדיין לא קושרים וחותמים, ושמים תפילין של ראש. באמצעות הב' רצועות מכוונים להמשיך את ידיעת השכל ללב ולמידות. ולכן התפילין נקראים אות וחיבור בין השכל ללב (חיבור ז"א ומלכות). ואז אומרים "וארשתיך לי לעולם", ר"ל השכל אומר ללב, סוד נישואים וחיבור.

וזה גופא תיקון של ספירת הדעת שעניינה לחבר בין השכל ללב, סוד הפסוק "והאדם (שכל) ידע את חוה (לב)".

טעם לשתי סוגי תפילין – רש"י ור"ת

ידוע שהתורה מתחלקת בין שכל תחתון לבין בחינת שכל עליון. שכל תחתון פירושו פשט התורה, שפירושו שלומדים להיות טובים בצורה פשוטה וזה כנגד מוחין של זעיר אנפין. ואילו שכל עליון כנגד מוחין דגדלות

סוד ספירת חכמה – אבא, שלומדים להיות טובים בצורה יותר פנימית וכוללנית, כמו אב שמרמז לאדם כללי (ודלא כמו רווק – אדם פרטי), ולכן צריך ב' סוגי תפילין, אחת של רש"י שכנגד המוחין דז"א, ואחת של ר"ת כנגד המוחין דחכמה, ואלו ואלו דברי אלהים חיים. והרי לנו איך להפוך להיות אנשים טובים ע"י מצוות התפילין.

הפטרת השבוע

מובא בנביא ירמיה שהוא קורא למצרים "עגלה", שנאמר "עגליה יפה פיה מצרים". ויש לשאול מדוע ירמיה קרא למצרים דווקא עגלה, ולא בעל חיים אחר?

בשביל להבין את הדברים נכנס לשערי עץ החיים של רבנו האריז"ל, שיש שתי בחינות כלליות בעשר ספירות, אחת עשר ספירות ד"יושר", שתיים עשר ספירות ד"עיגולים". נבאר מה פירוש עשר ספירות דיושר ודעיגולים (נציין שהביאור הוא לפי בחינה אחת המבוארת בעשר ספירות דעיגולים ויושר).

מובא בספר פתחי שערים לרבי יצחק אייזיק חבר, שיש שתי מיני סוגים של השפעות של המאציל העליון לעולמות. השפעה אחת שנקראת "השפעת והנהגת כל עולם הטבע, כגון שמש לחמם את כדור הארץ, מיי גשמים, וכן כל הטבע למינהו. השפעת הטבע היא השפעה כללית ושווה לכל תושבי כדור הארץ. השפעה הזאת מכונה בכתבי האריז"ל בשם "ספירות (צינורות השפע) דעיגולים". ולמה דווקא עיגול? כי עיגול זה משל שכביכול המאציל נמצא באמצע, ומריק שפע לכל מי שנמצא סביבו, ואין הבדל בין אדם לאדם, כי כולם עומדים בנקודה שווה כלפי המאציל.

לעומת זאת, יש עוד סוד של השפעה שנקראת "יושר", והיא השפעת הרוחניות הקדושה והתורה, והשפעת התורה ניתנת מאת המאציל לעם ישראל אבל בצורה הדרגתית, ואי שיוויונית מחמת שזה לפי ערך מעשה עבודתם של עם ישראל בתורה ומצוות. ככל שהצדיק יותר מזכך את נפשו, מתקן את מידותיו, ומרבה במצוות ומעשים טובים, כך זוכה ליותר שפע של הבנה ומוחין של תורה מאת המאציל, ולכן השפע הזה משתנה מאדם לאדם, כי אין שני בני אדם שווים, וכל אחד מקבל את השפע לפי מדגתו ועבודתו. ומדוע נקרא שפע זה "עשר ספירות דיושר"? כי כאן המשל לסולם ישר שהמאציל המשפיע "עומד" למעלה, ומי שנמצא יותר קרוב למעלה בסולם (מחמת עבודתו) מקבל שפע יותר, ומי שנמצא למטה מקבל שפע פחות, והבן.

עוד מבואר בפתחי שערים, שעם ישראל שייך להנהגת היושר, ותפקידם לעלות מדרגה לדרגה בעבודה הנפשית רוחנית שלהם, להיות כל הזמן יותר טובים. ואילו בכלליות אומות העולם מייצגים את הנהגת העיגולים והטבע ללא התקדמות רוחנית נפשית אמיתית.

לפי הקדמות אלו נבין, שבאמת מצרים מבואר בתורת הקבלה שהיתה המדינה והממלכה שהכי מייצגת אך ורק את כוחות הטבע, שכאילו רק כוחות הטבע שולטים ואין מעבר לכוחות הטבע שום דבר. ואפילו הכשפים שהיו עושים, היו לפי סגולות טבעיות בעלמא, ואין במצרים שום מקום ושיויכות לניסים מעל הטבע.

לכן הנביא ירמיה מכנה את מצרים בשם "עגלה", מלשון עיגול ועיגולי הטבע, כי רק לזה הם היו משתייכים.

מכאן נבין שהקדוש ברוך הוא שרצה להוציא את עם ישראל ממצרים ולתת להם את התורה, פירוש הדבר שרצה להכניס אותם להנהגת היושר הרוחנית, ועם ישראל שחטא בעגל בגלל הערב רב שהם היו מצריים שהתגיר מראה שהיה קשה להם להתנתק מהנהגת העגל והעיגולים כמבואר בטללי חיים.

שבת שלום לכולם, באהבה לעם ישראל.